

De Minister van Justitie en Veiligheid
Prof. mr. F.B.J. Grapperhaus
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum

16 november 2020

Contactpersoon

J.M.E. Smilde

Onderwerp

Wetsvoorstel verhoging wettelijke strafmaat doodslag

Geachte heer Grapperhaus,

De Wetenschappelijke Commissie (WeCo) van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR) heeft kennisgenomen van het conceptwetsvoorstel inzake de verhoging van het wettelijk strafmaximum voor doodslag.

Het wetsvoorstel stelt voor het strafmaximum voor doodslag te verhogen van 15 jaar naar 25 jaar gevangenisstraf. In 2006 is het strafmaximum van de tijdelijke gevangenisstraf voor onder andere moord verhoogd van 20 naar 30 jaar. Toen is het wettelijk strafmaximum voor doodslag, dat thans 15 jaar bedraagt, niet verhoogd. Dit verschil van 15 jaar wil het wetsontwerp nu verkleinen tot 5 jaar.

De toelichting verwijst onder meer naar recente uitspraken waarbij rechters die over die concrete zaken hadden te oordelen het bestaande strafmaximum van 15 jaar als knellend (lees: niet afdoende) ervoeren. De memorie van toelichting legt daarbij een verband met de aanscherping van het aspect “voorbedachte raad” door de Hoge Raad. Hierdoor blijkt in veel minder zaken dan vroeger moord te (kunnen) worden bewezen. De memorie van toelichting geeft daarbij aan dat het zeer aannemelijk is dat een deel van de zaken die vroeger werden afgedaan met de kwalificatie moord, nu eindigen met de kwalificatie doodslag. Daarbij wordt verder gewezen op de substantiële stijging van de gemiddelde duur van straffen in doodslagzaken. In de memorie van toelichting wordt tenslotte nog gewezen op eerdere politieke aandacht voor dit punt en de gevolgen daarvan. Daarnaast verwijst de memorie van toelichting nadrukkelijk naar het WODC-onderzoeksrapport *Verhoging strafmaximum moord; is veertig het nieuwe dertig?* (2019).

De WeCo kan instemmen met een verhoging van het strafmaximum, maar stelt voor deze verhoging te beperken tot 5 jaar, zodat het wettelijke strafmaximum voor doodslag na wetswijziging 20 jaar zal bedragen.

Voor deze beperktere verhoging zijn in de visie van de WeCo goede redenen te geven. De eerste twee redenen zien op de systematiek van de wet. Recidive- en samenloopbepalingen gaan uit van een verhoging van de maximumstraf met 1/3^e deel. Bij een maximale gevangenisstraf van 25 jaar is de verhoging bij sommige vormen van recidive niet in volle omvang mogelijk, gelet op art. 10 lid 4 Sr.. Hetzelfde geldt voor de samenloopbepaling van art. 57 Sr., die in lid 2 eveneens een maximale strafverhoging met 1/3^e kent. Handhaving van het huidige wetsvoorstel levert om deze redenen een onevenwichtig beeld op.

Daarnaast wil de WeCo wijzen op de gevolgen van een belangrijke wijziging in de executie van gevangenisstraffen. Ergens in de loop van 2021 zal, zo is de verwachting, de beperking van de voorwaardelijke invrijheidstelling in werking treden¹. Juist bij lange en zeer lange gevangenisstraffen heeft deze wetswijziging zeer grote gevolgen voor de veroordeelde, omdat na invoering van de genoemde wet de maximale voorwaardelijke invrijheidstelling twee jaar bedraagt. In haar eerdere advies van 5 juli 2018 heeft de WeCo al (tevergeefs) gewezen op de te verwachten negatieve gevolgen van een drastische verkorting van de VI-termijn bij (zeer) lange vrijheidsstraffen, en heeft zij tevens de verwachting uitgesproken dat in de rechtspraak deze wijziging zal leiden tot lagere straffen, omdat – kort gezegd – het netto gedeelte van een vrijheidsstraf nadrukkelijk een aspect zal blijven bij de bepaling van de duur van een op te leggen gevangenisstraf. Ook hierdoor zal, zo verwacht de WeCo, in alle zaken ter zake doodslag een verhoging van het maximum naar twintig jaar blijvend een adequate bestraffing opleveren.

Anders geformuleerd: rechters kijken in de praktijk altijd naar de feitelijke termijn dat iemand gevangen zit. De verkorting van de VI tot maximum twee jaar, zal de rechter meewegen bij het bepalen van de uiteindelijke straf. Dat is geheel conform de rechterlijke vrijheid. Een verdere verhoging van de maximumstraf tot 25 jaar zal in de praktijk dus niet leiden tot hogere straffen.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

Prof.dr.mr. M.E. de Meijer
voorzitter a.i.

¹ zoals thans vastgelegd in art. 6:2:10 Sv. e.v..